

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 286 840 129

E-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2016

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2016, v16-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. – 14. 3. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1079</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>250</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.19</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>11. dubna 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

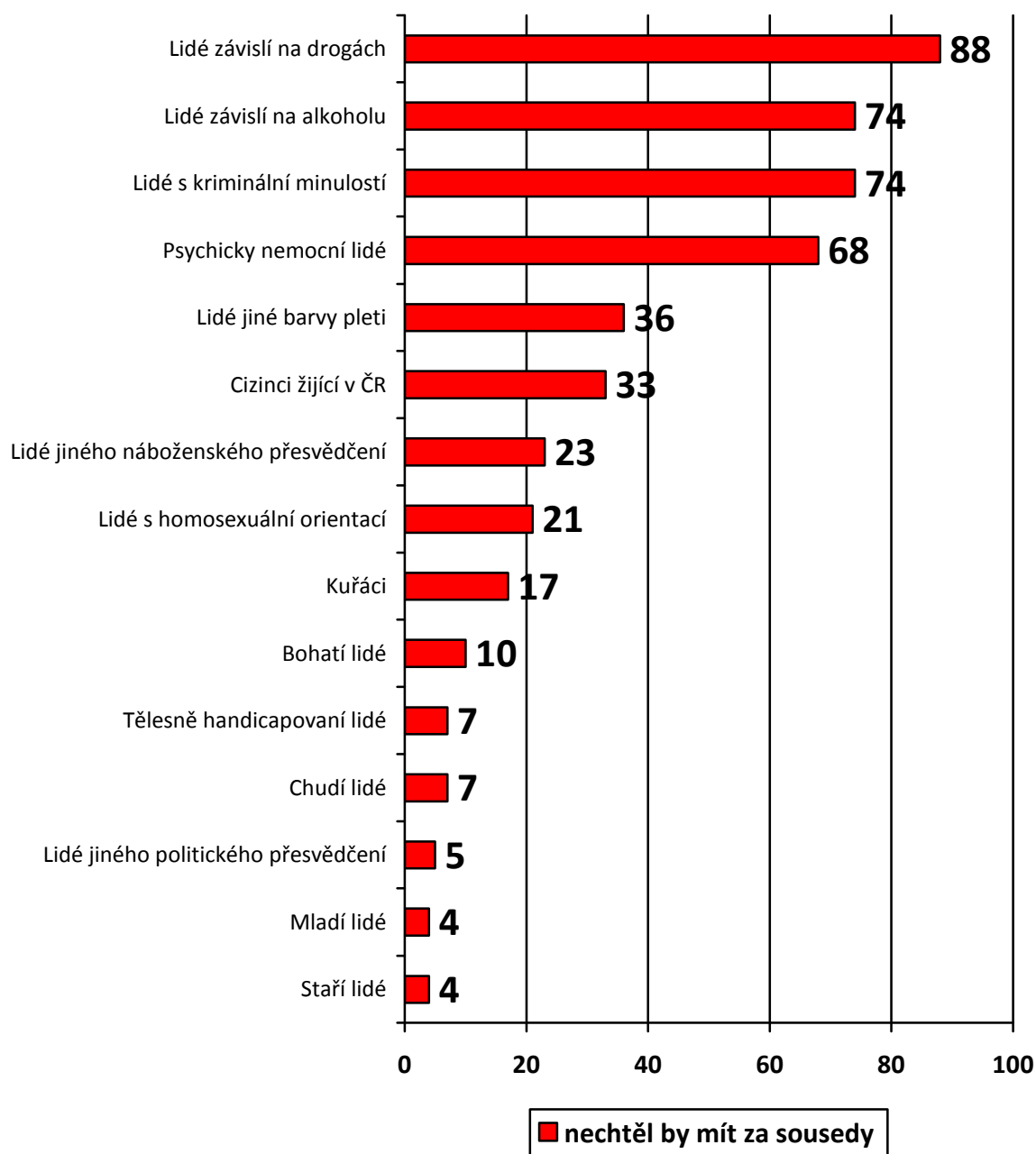
V rámci pravidelného výzkumu Naše společnost jsme v březnu 2016 zjišťovali postoje obyvatel České republiky k různým skupinám obyvatel. Tento vztah jsme zjišťovali otázkou, zda by dotyčný nechtěl mít dané lidi za sousedy.¹

Největší odstup mají občané k lidem závislým na drogách (88 %). Se čtrnáctibodovým odstupem následují alkoholici a lidé s kriminální minulostí (74 %). Poslední velká distance se vztahuje k psychicky nemocným lidem, které by za sousedy nechtěly mít dvě třetiny (68 %) dotázaných. Ostatní v seznamu uvedené skupiny obyvatel již nejsou odmítány zdaleka v takové míře.

¹Znění otázky: „Následující otázka se bude týkat lidského soužití. V seznamu, který máte před sebou, jsou vypsány různé skupiny lidí. Můžete prosím vybrat všechny ty, které byste nechtěli mít za sousedy? a) Lidé jiného náboženského přesvědčení, b) lidé jiné barvy pleti, c) tělesně handicapovaní lidé, d) lidé závislí na drogách, e) chudí lidé, f) mladí lidé, g) lidé jiného politického přesvědčení, h) lidé s homosexuální orientací, i) staří lidé, j) lidé s kriminální minulostí, k) psychicky nemocní lidé, l) lidé závislí na alkoholu, m) bohatí lidé, n) kuřáci, o) cizinci žijící v ČR.“

Distanci zhruba třetiny dotázaných jsme zaznamenali v případě lidí jiné barvy pleti (36 % občanů se vyjádřilo, že by je nechtělo mít za sousedy) a cizinců žijících v ČR (33 %). Kolem pětiny dotázaných se distancuje od lidí s jiným náboženským přesvědčením (23 %) a lidí s homosexuální orientací (21 %) a vlastně i od kuřáků (17 %). Sousedství s bohatými lidmi odmítá 10 % dotázaných, sousedství s chudými pak 7 %. Vůči ostatním vybraným skupinám obyvatel definovaným podle věku, náboženského či politického přesvědčení nebo tělesným handicapem je odstup řídkým jevem – odmítá je méně než desetina dotázaných.

Graf 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy? (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 7.* – 14. 3. 2016, 1079 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Ve srovnání s minulým šetřením z února 2015 se distance od vybraných skupin statisticky významně nezměnila s výjimkou mírného (čtyřbodového) poklesu distance ve vztahu k alkoholikům. V porovnání se situací před dvěma roky, tj. s březnem 2014, se pak výrazně zvýšila distance ve vztahu k lidem jiného náboženského vyznání (o 12 procentních bodů) a k cizincům žijícím v ČR (o 8 procentních bodů), což lze považovat za důsledek migrační krize a množících se teroristických útoků spojených s radikálními islamisty v samotné Evropě. Naopak ve vztahu k lidem s kriminální minulostí se distance oproti březnu 2014 se vyjadřovaná distance poněkud (o 7 procentních bodů) snížila, ale tím se pouze vrátila zpět k podobě z let 2012 či 2010.

Tabulka 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy? – časové srovnání (v %)

	III/03	III/05	III/07	III/09	III/10	III/11	III/12	III/14	II/15	II/16
Lidé závislí na drogách	85	87	87	85	86	89	86	89	91	88
Lidé s kriminální minulostí	78	77	77	79	75	80	74	81	76	74
Lidé závislí na alkoholu	-	-	81	78	79	79	78	78	78	74
Psychicky nemocní lidé	-	-	51	53	60	63	63	67	70	68
Lidé jiné barvy pleti	24	22	24	25	31	32	31	38	38	36
Cizinci žijící v ČR	31	21	-	22	23	25	23	25	31	33
Lidé jiného náboženského přesvědčení	8	7	6	6	11	11	9	11	20	23
Lidé s homosexuální orientací	42	34	29	27	25	26	23	25	23	21
Kuřáci	-	-	19	16	17	17	16	18	18	17
Bohatí lidé	16	16	10	12	12	13	12	13	10	10
Chudí lidé	7	8	6	6	8	9	8	10	6	7
Tělesně handicapovaní lidé	-	-	4	6	7	7	8	7	6	7
Lidé jiného politického přesvědčení	6	4	4	3	5	6	5	4	4	5
Stáří lidé	6	3	3	4	6	5	7	6	5	4
Mladí lidé	8	9	4	3	5	5	5	6	5	4

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*.

Rozdíly ve společenském odstupu vůči různým skupinám se objevují podle pohlaví, věku, vzdělání a životní úrovně. U skupin, které jsou velkou většinou odmítány, či které jsou odmítány zanedbatelným procentem dotázaných, jsou rozdíly podle sociodemografik na úrovni několik procent a dá se říci, že česká veřejnost je v jejich hodnocení názorově homogenní. Asi má smysl se zabývat pouze skupinami, kde je situace nejednoznačná (kolem třetiny odmítavých postojů). Zde jsme zjistili:

Dotázání s nízkou životní úrovní nechtějí mít za sousedy cizince (48 % oproti 26 % mezi dotázanými s vysokou životní úrovní), homosexuály (29 % oproti 18 %), lidi s jinou barvou pleti (47 % oproti 29 %), jiného náboženského přesvědčení (26 % oproti 19 %).

Podobné názorové difference byly zjištěny při porovnání respondentů, kteří se hlásí k levici s těmi, kteří se hlásí k pravici. Cizince odmítá 43 % levicově orientovaných dotázaných, oproti 25 % pravicově orientovaným. Podobný rozdíl je v odmítání lidí s jinou barvou pleti (levice 45 %, pravice 26 %). Rozdíl distancí k homosexuálům je nižší (levice 28 %, pravice 14 %), avšak stále statisticky významný. Podobný rozdíl v distancích je i u skupiny lidí s jiným náboženským vyznáním (levice 28 %, pravice 17 %).

Protože hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti souvisí s politickou orientací (nízká životní úroveň je spojena s levicovou orientací), tak je otázkou, zda postoj k uvedeným skupinám vychází spíše z politické orientace, nebo s materiálních podmínek života. Protože levicovost a podobně životní úroveň je podmíněna věkem (starší generace se více hlásí k levici, je chudší) a dílčím způsobem i dosaženým vzděláním (vzdělanější lidé se více hlásí k pravici, jsou bohatší), nejspíš jsou dané rozdíly v přijímání odlišných skupin ovlivněny právě věkem a vzděláním. Je třeba konstatovat, že výsledek srovnávající levici a pravici odporuje stereotypu připisovanému (extrémní) pravici. Je třeba si uvědomit, že levicová či pravicová orientace je v české společnosti do jisté míry zatížena dědictvím minulosti, s čímž souvisí i to, které vzdělanostní a věkové kohorty se k levici, nebo k pravici hlásí.

Vzhledem k tomu, jak vysoký podíl respondentů odmítá sousedské soužití s lidmi s kriminální minulostí či s drogovou závislostí, nepřekvapí, že jen 4 % dotázaných nevybrala žádnou skupinu, avšak více než 5 skupin (z 15) vybrala jen jedna třetina dotázaných (10 a více skupin 4 % dotázaných).